

inițiate și dezvoltate de către Al. Rusu, cu privire la întocmirea bibliografiei istorice a Banatului, și este însoțită, pentru mai facilă utilizare a informației, de o listă de abrevieri și un indice de autori.

Criteriul de ordonare utilizat de autor se bazează pe o delimitare tematică și cronologică, urmată de aranjarea titlurilor în ordine alfabetică pe autori, model preluat de la volumele *Bibliografiei istorice a României*. Lucrarea a fost concepută ca un instrument de informare, orientare și îndrumare pentru cadrele didactice, cercetători și studenți și reunește contribuția istoriografică autohtonă pe durata a 15 ani, cu referire specială la zona istorico-geografică a Banatului.

Celelalte două lucrări incluse în acest volum, semnate de AL. Rusu, se intitulază: *Contribuții la bibliografia istorică a Banatului* (republicat din vol. I/1969) și *Realizări ale istoriografiei românești* (republicat din vol. III/1874).

În prima lucrare menționată, Al. Rusu își aduce o modestă contribuție la cunoașterea plaiurilor bănățene, prezentând lucrări cu conținut pur istoric, cât și lucrări de istorie a culturii, geografie, etnografie, turism și de economie bănățeană.

Materialul cuprinde perioada 1665-1965 și prezintă principalele lucrări care au apărut în Banat, de la autori bănățeni sau din alte părți, precum și lucrări, puține la număr, care au apărut în afara granițelor țării de la autori străini.

În concluzie, se poate spune că materialul cuprins în aceste lucrări reprezintă un mozaic întreg al informațiilor utile pentru o mai bună cunoaștere a istoriei Banatului, și, de aceea acest număr al revistei *Studii de Istorie a Banatului* se constituie într-un excelent instrument de lucru pentru toți cei interesați în studierea acestei provincii sau a unor aspecte ale trecutului său istoric.

NOANE DUMITRU

**Nyakas Miklós, Hajdu-Bihar megye cimerei
(Stemele județului Hajdu-Bihar),
Hajduböszörmény, 1991, 121 p.**

Nyakas Miklos, un cercetător experimentat și serios, oferă atât cititorului avizat, cât și marelui public, un repertoriu al stemelor folosite de autoritățile teritoriale și locale ale județului Hajdu-Bihar, în perioada secolelor XVI-XX. Repertoriul este interesant, din mai multe puncte de vedere, și pentru cititorul din România, chiar dacă autorul ocolește - mai mult sau mai puțin deliberat, dar foarte prudent - publicarea stemelor unor localități care astăzi se află în județul Bihor, pe care însă le-a cercetat. Dovada cercetării o găsim la sfârșitul volumului, unde autorul nu a putut rezista tentației firești de a publica 11 documente extrem de interesante ce conțin informații heraldice vizând localitățile Sântion, Borș, Santău Mic, Santău Mare, Adoni, Șimian, Pișcolt, Suplacu de Barcău, Buduslău, Ghenetea, Cheț, Marghita, Betfia, Biharea, Episcopia Bihor, Haieu, Tileagd, Rontău, Chișirid, Nojorid, Sânmartin, Bulz, Aleșd, Peștiș, Tinăud,

Diosig, Ciocaia, Cubulcut, Ianca, Săcuieni, Râpa, Tinca, Dumbrava, Beiuș, Căbești, Gurbești și Meziad.

Volumul în discuție conține imaginea, legenda heraldică și datele istorice esențiale privind localitățile și stemele localităților care astăzi intră în componența județului menționat în titlu. În primul capitol sunt incluse stemele autorităților administrative teritoriale din care provin localitățile: comitatele Hajdu, Bihor și Szabolcs, precum și orașul liber regal Debrecen. Capitolul al doilea se ocupă numai de orașele haidonice, în timp ce în al treilea de târgurile haidonice. Cel mai întins capitol este cel de-al patrulea, care prezintă stemele așezărilor iobăgești, locurilor privilegiate și târgurilor din partea comitatului Bihor care acum este inclus în Ungaria. În fine, ultimul capitol se referă la aceeași categorie a satelor iobăgești, târgurilor și locurilor privilegiate care au aparținut anterior anului 1876 de comitatul Szabolcs, în prezent făcând parte din județul Hajdu-Bihar. După cele 11 documente menționate anterior, urmează un tabel ce conține codificarea culorilor stemelor (imprimate în text în alb-negru), izvoarele arhivistice și istoriografice utilizate, precum și scurte rezumate în limbile germană, engleză și rusă.

Lucrarea lui Nyakas Miklos justifică eventualul interes al celor care, recompunând mai nou simbolurile heraldice ale așezărilor bihorene, ori din pură preocupare științifică, ori din una administrativă, încearcă să recupereze izvoarele și metodologia de urmat. El defrișează căile viitorilor cercetători, oferind o soluție de repertoriere a acestor simboluri, revenite din nou în actualitate, într-o vreme în care specialiști în heraldică abia de se mai găsesc câțiva.

GHEORGHE GORUN

**Arta creștină în România, secolul XVI,
VOL.V, Editura Institutului Biblic și de Misiune la Bisericii
Ortodoxe Române, București, 1989, 352 pag.**

Cu regretabilă întârziere ne parvine de la București prestigiosul volum „*Arta creștină în România*“ (sec.XVI) tipărit cu binecuvântarea patriarhului României, P. F. Teoctist. Apărut în anul 1989, la sfârșitul unei perioade deosebit de grave pentru patrimoniul național când ctitorii reprezentative ale istoriei noastre naționale se năruiau pentru a face loc unor construcții contemporane, lucrarea, înglobează monumentele religioase ridicate în cele trei țări române în acel secol (XVI) de confruntări, dar și de influențe culturale și artistice deosebite.

Studiul introductiv (p.5-39) este semnat de regretatul istoric de artă Vasile Drăguț. Începutul sec. XVI în Moldova continuă să fie marcat de fecunda activitate arhitectonică îndrumată de Ștefan cel Mare. Între anii 1500-1503 el ridică ultimele sale ctitorii la Volovăț, Reuseni și Dobrovăț. Urmașii săi, Bogdan III și Ștefan cel Tânăr, zidesc, însă,